

Risico's op gewelddadige radicalisering in het onderwijs

Hoorzitting Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering
en Commissie Onderwijs
6 december 2023

Jurgen Viaene
Pedagogisch begeleider zorg en kansen (focus diversiteit, polarisatie)
Referentiepersoon radicalisering

Radicaliseren onze klassen en scholen?

YES **NO**

Radicaliseren onze klassen en scholen?

YES ☐ NO ☒

Focus op gewelddadige radicalisering

“Het melden van een bezorgdheid over een situatie die zich buiten de school afspeelt, waarbij 2 van onze leerlingen betrokken zijn, die mogelijk aanleiding is voor een bespreking op een LIVC-R, betekent nog niet dat onze school volloopt met potentiële terroristen.”

“We pakken dit samen met de ouders en CLB aan en vertrouwen erop dat indien nodig het LIVC-R of de lokale preventie- en veiligheidsdiensten op hun werk goed doen. Wij werken hier waar nodig en relevant vanuit onze rol en handelingsruimte graag aan mee.”

(Directeur SO 29/11/23)

Zorgwekkend?

- Casussen:
 - Ideologisch meer diffuus, complexer
 - Voornamelijk psychische heel kwetsbare, sociaal achtergestelde jongeren
- Performant handelingskader voor onderwijs
- Sinds 2018: LIVC-R
 - Wordt meer zichtbaar in de vragen van scholen
 - Belang lokale aanspreekpunten politie (PLP41)

Vragen van scholen

- Ondersteun ons in
 - Het tijdig detecteren en interpreteren van signalen van mogelijke radicalisering.
 - De afwegingen over het nemen van gepaste orde- en tuchtmaatregelen.
 - Het begeleiden van jongeren waarvan we vermoeden dat er een verhoogd risico is op radicalisering.
 - Het omgaan met extreem problematische en/of asociaal gedrag.
 - Het voeren van moeilijke gesprekken met ouders.
 - De samenwerking met CLB/externen.
 - Het samenwerken met LIVC-R en lokale overheid (politie).

Ondersteuning Katholiek Onderwijs Vlaanderen

-
- Front-office (juridisch-pedagogische) dienstverlening (permanentie)
 - Pedagogische begeleiding zorg en kansen
 - Casuïstiek
 - Bronnen
 - Pro-site: achtergrond/tools/handvatten
 - Professionalisering vb. oudergesprekken voeren - omgaan met moeilijk te begrijpen gedrag - ...
 - Referentiepersoon radicalisering

Radicaliseren onze klassen en scholen?

YES ☒ **NO** ☐

Focus op stellige, radicale standpunten en controversiële uitspraken

Thema's

Gender, migratie(achtergrond), religie, politiek standpunt, identiteit

Verschijningsvormen

- Anti-systeemdenken - anti-overheidsdenken - 'soevereinen' - complotdenken
- Islam-extremisme
- Vrouwonvriendelijkheid - hypermasculiniteit
- Anti-lgbtqia+
- Racistische en antisemitische uitspraken
- ...

Zorgwekkend?

De samenleving en wat daar speelt komt mee met de leerlingen de klas binnen:

- Het discours in de samenleving verhardt
- Schokkende beelden en feiten in (sociale) media
- Dalend vertrouwen in overheden en formele instanties
- Toenemend gevoel van niet gehoord te worden, 'er niet bij horen'
- Toenemende invloed van influencers
- 'Botsende onrechtvaardigheden'
- ...

De school als (soms enige) 'veilige' plaats waar leerlingen hun mening kunnen en mogen uiten én tegenspraak krijgen in tegenstelling tot vb. peer-group/sociale media.

Vragen van scholen

Ondersteun ...

- Leraren om het gesprek te voeren over ‘omstreden’ thema’s in leerplannen en complexe maatschappelijke thema’s (vb. oorlog Israël-Hamas).
- Leraren in het omgaan met stellige, controversiële, radicale standpunten en uitspraken van leerlingen.
- Klassenraden in het omgaan met complexe klasgroepen waar de tegenstellingen verharderen.
- Beleids teams en directies in het omgaan met stellige radicale standpunten, controversiële uitspraken en tegenstellingen onder ouders, personeelsleden, directe schoolomgeving.
- Zorgteams in het doorverwijzen van jongeren met een psychische kwetsbaarheid en nood van ‘uitbreiding van zorg’.

Ondersteuning Katholiek Onderwijs Vlaanderen

- Front-office (juridisch-pedagogische) dienstverlening (permanentie)
- Pedagogische begeleiding zorg en kansen
 - Casuïstiek
 - Bronnen
 - Pro-site: achtergrond/materialen
 - Professionalisering: Omgaan met controverse in de klas / Van polarisering naar verbindend schoolklimaat / Identiteit in diversiteit: krachtig schoolbeleid voeren in een veranderende context / ...
 - Stappenplan omgaan met maatschappelijke spanningen op school (i.s.m. AGII)
- Referentiepersoon radicalisering

Ondersteuning katholiek onderwijs Vlaanderen

PREVENTIE VAN RADICALISERING

- Makelaarschap en doorverwijzing i.f.v. preventie van radicalisering
 - Portaalsites deradicalisering Onderwijs Vlaanderen + portaalsite preventie van gewelddadige radicalisering en polarisering
 - Netwerk Islamexperten / Scholen zonder racisme / Hannah Arendt-instituut / Exploratio (Odissee) / Mediawijs / BCH / Textgain / Netwerk rechtvaardigheid en vrede / No Cap / ARKTOS (o.a. connect / Bounce)
- Makelaarschap en doorverwijzing i.f.v. versterkt netwerk rond de school
 - Welzijnspartners rond onderwijs en lokaal flankerend onderwijsbeleid: AGII, IN-Gent, AI Antwerpen, armoedeverenigingen, opbouwwerk, onderwijscentra, LOP's, ...

Ondersteuning katholiek onderwijs Vlaanderen

Katholieke dialoogschool: *"Vrijplaats voor een samenleven in een wereld van veelheid en verschil": je waardeert en benut verschillen en leert kritisch en creatief omgaan met wat eigen en wat anders is, met wat verbindt en wat onderscheidt.*

Interlevensbeschouwelijke competenties in het vak godsdienst

Stappenplan 'omgaan met maatschappelijke spanningen op school'

-> **polarisering tegengaan**

Performant schoolbeleid 'identiteit in diversiteit'

Focus op goed en identiteitsgevoelig onderwijs vanuit een brede kijk op vorming: kwalificatie, socialisatie, subjectivering

-> **inzetten op positieve identiteitsontwikkeling**

Ondersteuning katholiek onderwijs Vlaanderen

Minimumdoelen

Leerplannen MAVO, PAV, geschiedenis, GFL, ... die de minimumdoelen burgerschap, historisch bewustzijn, cultureel bewustzijn, digitale competenties, sociaal-relatieve competenties realiseren

-> effect op **gekwaliceerde uitstroom en brede vorming**

Inspirerend burgerschap

-> **burgerschapsvorming**

Verbindend schoolklimaat

Warm-streng cultureel responsief beleid en herstelgerichte begeleiding in het omgaan met moeilijk te begrijpen gedrag

-> **duidelijk, normerend, veilig en positief school- en klasklimaat**

Ondersteuning katholiek onderwijs Vlaanderen

Makelaarschap en doorverwijzing i.f.v. voedingsbodem voorkomen

Scholen zonder racisme / Hannah Arendt-instituut / Vlaams vredesinstituut / Exploratio (Odissee) / Netwerk Islamexperten / wij-zij netwerk / Mediawijs / KUL / Kleur bekennen / Studio Globo / BCH / Textgain / Netwerk rechtvaardigheid en vrede / No Cap ...

Makelaarschap en doorverwijzing i.f.v. verhoogde weerbaarheid:

Naft-aanbieders: groep Intro / Arktos / vzw Apart / vzw Abrusco / Pros / Lejo / Profo / ...

Radicaliseren onze klassen en scholen?

YES **NO**

- Huidige handelingskader voor casussen gewelddadige radicalisering voldoet.
- Toenemende ondersteuningsvragen van scholen en leraren t.g.v. maatschappelijke spanningen inzake
 - voorkomen van voedingsbodem
 - weerbaarheid verhogen
 - preventie van radicalisering
- Overbevraging ook bij de externe actoren die vorming en begeleiding kunnen bieden

Suggesties

HELDERE ROL VOOR ONDERWIJS

-
- Voedingsbodem voorkomen via kerntaak vanuit eigen identiteit
 - Vermijd gefragmenteerd aanbod van verschillende actoren inzake het versterken van de brede basiszorg: regie in de school met ondersteuning van pedagogische begeleiding
 - Borg/versterk de subsidiëring van externe educatieve organisaties

VERSTERK DE 'UITBREIDING VAN ZORG' i.f.v. weerbaarheid

- CLB: regie
- Naft-aanbieders:
 - focus op uitbreiding van zorg, complexe casussen
 - méér middelen en méér gedifferentieerd kwalitatief aanbod ook voor SO
- Werk aan wachlijsten in hulpverlening voor jongeren met een psychische kwetsbaarheid en zet ook in op lokaal out-reachend opbouwwerk

Suggesties

VERSTERK DE 'UITBREIDING VAN ZORG' i.f.v. preventie van radicalisering

Verhoog de inzetbaarheid van experts en differentieer inhoudelijk naast het netwerk Islamexperten met o.a. experts van Vlaams vredesinstituut, Hannah Arendt-instituut, scholen zonder racisme, Mediawijs, textgain, ...

Borg en versterk (ook budgettair) de rol van de referentiepersonen en hun netoverstijgende samenwerking in de uitrol van het 'Decreet over het Vlaams beleid voor de preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en negatieve polarisatie'

Bedankt!

Jurgén Viaene
Pedagogisch begeleider

Dienst Lerenden

jurgén.viaene@katholiekonderwijs.vlaanderen

fb.com/KatholiekOnderwijsVlaanderen

linkedin.com/company/katholiekonderwijsvlaanderen

twitter.com/KathOndVla
twitter.com/BoeveLieven

instagram.com/kathondvla